

Działalność pozarolnicza – ubezpieczenie przedsiębiorcy w ZUS

mgr Jolanta Wesołowska
PODR Oddział Stare Pole

Stare Pole, grudzień 2019 r.

1. Działalność pozarolnicza a obowiązki ubezpieczeniowe przedsiębiorcy w ZUS

Rozpoczęcie pozarolniczej działalności w formie jednoosobowej działalności gospodarczej, która stanowi jedyny tytuł do ubezpieczeń, rodzi obowiązek zgłoszenia i opłacania jako przedsiębiorca składek na:

- ✚ **ubezpieczenie zdrowotne** (okres objęcia ubezpieczeniem - od dnia rozpoczęcia działalności do 30-go dnia po ustaniu obowiązku ubezpieczenia)
- ✚ **ubezpieczenie społeczne: emerytalne, rentowe i wypadkowe** (okres objęcia ubezpieczeniem - od dnia rozpoczęcia działalności do dnia zaprzestania jej wykonywania, oprócz okresu zawieszenia działalności gospodarczej)

Ubezpieczenie chorobowe jest dobrowolne, można do niego przystąpić w dowolnym momencie prowadzenia działalności, z tym że prawo do zasiłku chorobowego nabywa się po 90-ciu dniach nieprzerwanego ubezpieczenia (okres wyczekiwania nie dotyczy zasiłku macierzyńskiego).

Dodatkowo, jeśli przedsiębiorca nie będzie korzystał z ulg opłacać będzie składki na Fundusz Pracy, a przy zatrudnianiu pracowników dodatkowe składki np. na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń ZUS należy dokonać w trakcie rejestracji firmy w CEIDG lub bezpośrednio do ZUS w ciągu 7 dni licząc od dnia rozpoczęcia działalności.

Należne składki przedsiębiorca może opłacać w pełnej wysokości tzw. pełny ZUS lub jeśli spełni określone warunki, może skorzystać z ulg w opłacaniu składek na ubezpieczenie społeczne ZUS: z ulgi na start, preferencyjnej składki ZUS lub małego ZUS.

2. Ulga na start - 6 miesięcy bez opłacania składek na ubezpieczenie społeczne ZUS

Jeśli osoba rozpoczynająca prowadzenie działalności gospodarczej spełnia określone warunki, może skorzystać z tzw. ulgi na start i przez pierwsze 6 miesięcy prowadzenia firmy nie opłacać za siebie składek na ubezpieczenie społeczne (emerytalne, rentowe, wypadkowe, chorobowe).

Z ulgi tej może skorzystać przedsiębiorca, jeśli:

- ✚ jest osobą fizyczną prowadzącą działalność jednoosobową lub wspólnik spółki cywilnej
- ✚ rozpoczyna działalność gospodarczą po raz pierwszy lub ponownie po upływie co najmniej 60 miesięcy od dnia jej zawieszenia lub zakończenia
- ✚ nie wykonuje dla byłego pracodawcy tych samych czynności, które wykonywał jako pracownik w bieżącym lub w poprzednim roku, w ramach stosunku pracy lub spółdzielczego stosunku pracy

Ulga na start dotyczy tylko składek na ubezpieczenie społeczne, ponadto nie obejmuje osób współpracujących ani zatrudnionych. Przedsiębiorca obowiązkowo **podlega ubezpieczeniu**

zdrowotnemu w pełnej wysokości. Po upływie tego okresu przedsiębiorca zostaje objęty obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi. Może jednak skorzystać z kolejnej preferencji w postaci obniżonych składek ZUS, o ile spełni wymagane warunki.

Po 6 miesiącach (lub wcześniej gdy zrezygnuje z ulgi), przedsiębiorca może przez następne 24 miesiące korzystać z preferencyjnego ZUS, co łącznie stanowi 30 miesięczny okres korzystnych warunków ubezpieczeniowych dla początkującego przedsiębiorcy.

3. Preferencyjny ZUS - 24 miesiące z obniżonymi stawkami na ubezpieczenie społeczne ZUS

Po rozpoczęciu działalności lub po wcześniejszym wykorzystaniu ulgi na start, przedsiębiorca może opłacać przez kolejne 24 miesiące, preferencyjne składki na ubezpieczenie społeczne ZUS, naliczane od zadeklarowanej kwoty nie niższej niż 30% minimalnego wynagrodzenia za pracę w danym roku. Taki przedsiębiorca nie opłaca składek na Fundusz Pracy, ale obowiązkowo objęty jest ubezpieczeniem zdrowotnym w pełnej wysokości.

Z preferencyjnego ZUS może skorzystać przedsiębiorca prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą lub wspólnik spółki cywilnej, który:

- ✚ nie prowadzi i w ciągu ostatnich 60 miesięcy przed rozpoczęciem działalności nie prowadził innej działalności gospodarczej *oraz*
- ✚ nie wykonuje działalności na rzecz byłego pracodawcy, dla którego w bieżącym lub w poprzednim roku wykonywał jako pracownik, w ramach stosunku pracy lub spółdzielczego stosunku pracy, te same czynności, które wchodzą w zakres prowadzonej działalności gospodarczej

Z przywileju tego nie korzystają osoby współpracujące z przedsiębiorcą. Podstawą naliczania preferencyjnych składek jest kwota 30% minimalnego wynagrodzenia w danym roku. W roku bieżącym, miesięczna składka z dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym i obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym wynosi 555,89 zł.

4. Mały ZUS - niższe składki na ubezpieczenie społeczne dla firm osiągających niskie przychody

Przedsiębiorca osiągający **niskie przychody z prowadzonej działalności gospodarczej**, może opłacać obniżone, proporcjonalne do przychodu składki na ubezpieczenie społeczne. **Mały ZUS** podobnie jak **ulga na start** i **preferencyjny ZUS** nie obejmuje składki zdrowotnej,

którą przedsiębiorca musi zawsze opłacać w pełnej wysokości. Niższe składki społeczne w ramach małego ZUS, można płacić maksymalnie przez okres 36 miesięcy w ciągu ostatnich 60 miesięcy prowadzenia działalności gospodarczej.

Z małego ZUS może skorzystać przedsiębiorca:

- ✚ prowadzący działalność gospodarczą zarejestrowaną w CEIDG (jednoosobowa działalność gospodarcza i spółka cywilna)
- ✚ którego przychód z działalności w poprzednim roku (jeśli cały rok) nie przekroczył 30-krotności kwoty minimalnego wynagrodzenia z grudnia poprzedniego roku (jeśli część roku - limit proporcjonalnie niższy)

Z małego ZUS nie skorzysta przedsiębiorca jeśli w poprzednim roku:

- ✚ prowadził działalność **krócej niż 60 dni** (tj. podlegał ubezpieczeniu społecznemu lub zdrowotnemu z tytułu tej działalności krócej niż 60 dni)
- ✚ rozliczał się kartą podatkową i jednocześnie korzystał ze zwolnienia VAT (brak jest PIT i deklaracji VAT, na podstawie których ZUS weryfikuje poprawność ustalenia najniższej podstawy wymiaru składek)
- ✚ podlegał ubezpieczeniom społecznym lub ubezpieczeniu zdrowotnemu także z tytułu innej pozarolniczej działalności (np. jako wspólnik spółki jawnej) oraz
- ✚ spełnia warunki do opłacania preferencyjnych składek ZUS (okres 24 miesięcy)
- ✚ wykonuje dla byłego pracodawcy te same czynności, które wykonywał jako pracownik w bieżącym lub poprzednim roku

Najniższą podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne ustala się jako iloczyn przeciętnego miesięcznego przychodu z prowadzonej działalności za rok ubiegły i współczynnika ogłaszanego przez ZUS w MP (0,5083 - 2019r.). Wyliczona podstawa nie może przekroczyć kwoty **60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia** (2859 zł - 2019r.) i jednocześnie nie może być niższa **niż 30% minimalnego wynagrodzenia** za pracę (675 zł - 2019r.) Jeśli wyliczona podstawa będzie niższa niż 30% minimalnego wynagrodzenia, wówczas przedsiębiorcę obowiązuje najniższa podstawa czyli kwota 30% minimalnego wynagrodzenia.

Od ustalonej podstawy wlicza się składki na mały ZUS według ogólnych stawek tj.: składka emerytalna (19,52% podstawy), składka rentowa (8,00% podstawy), składka chorobowa dobrowolna (2,45% podstawy) i składka wypadkowa (1,67% podstawy).

Fundusz Pracy będzie opłacany tylko wtedy, gdy podstawa składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe będzie wynosić co najmniej kwotę minimalnego wynagrodzenia za pracę. Najniższą podstawę wymiaru składek ustala się raz w roku. Z małego ZUS przedsiębiorca może zrezygnować w dowolnym czasie.

5. Działalność nieewidencjonowana

W niektórych przypadkach prowadzenie drobnej działalności przez osobę fizyczną, może korzystać z nowych przepisów o tzw. działalności nieewidencjonowanej, co oznacza brak obowiązku rejestracji firmy w CEIDG i zwolnienie z wszelkich obowiązków wobec ZUS bez ograniczeń czasowych.

Nie ma obowiązku rejestrowania firmy, jeśli:

- ✚ przychody z działalności prowadzonej przez osobę fizyczną, nie przekroczą w **żadnym miesiącu kwoty 50% minimalnego wynagrodzenia** w danym roku (1125 zł - 2019 r.)
- ✚ osoba ta nie prowadziła wcześniej działalności lub prowadziła ją, ale przed 30 kwietnia 2017 r. firma została wykreślona z ewidencji i nie była zarejestrowana ponownie

Działalność nieewidencjonowana nie jest objęta ubezpieczeniem społecznym ani zdrowotnym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Nakłada jednak obowiązek prowadzenia **uproszczonej ewidencji sprzedaży, przestrzegania praw konsumentów** (dot. reklamacji, napraw, możliwości odstąpienia od umowy i in.) oraz **wystawiania faktur lub rachunków na żądanie kupującego** towar lub usługę.

Po przekroczeniu limitu miesięcznego, tak prowadzona działalność zostanie uznana za działalność gospodarczą wymagającą zarejestrowania w CEIDG w terminie 7 dni od przekroczenia wskazanego limitu.

Przepisy o działalności nierejestrowej nie dotyczą wspólników spółki cywilnej. Nie można również wykonywać działalności regulowanej, wymagającej specjalnych zezwoleń, koncesji itp. Dochód z działalności nieewidencjonowanej rozliczany jest na zasadach ogólnych jako dochód z innych źródeł.

6. Obowiązek ubezpieczeniowy przedsiębiorcy przy kilku tytułach do ubezpieczeń

Tab. 1 Wybrane zbiegi tytułów ubezpieczeń

Zbieg tytułów ubezpieczeń	Składki na ubezpieczenie społeczne	Składka na ubezpieczenie zdrowotne
Prowadzenie kilku rodzajów działalności gospodarczej	obowiązkowe tylko z jednego wybranego rodzaju działalności	obowiązkowa z każdej działalności
Prowadzenie działalności gospodarczej i praca na etacie: a) gdy umowa o pracę z co najmniej minimalnym wynagrodzeniem	a) obowiązkowe tylko ze stosunku pracy	obowiązkowa z działalności i ze stosunku pracy

<p>b) gdy umowa o pracę z kwotą poniżej minimalnego wynagrodzenia</p>	<p>b) obowiązkowe z umowy o pracę i z działalności gospodarczej</p>	
<p>Prowadzenie działalności gospodarczej i praca na umowę zlecenie, agencyjną lub inną o świadczenie usług:</p> <p>- umowa nie jest wykonywana w ramach prowadzonej działalności i nie pokrywa się z przedmiotem tej działalności:</p> <p>a) z prowadzonej działalności na pełnym ZUS (minimalna podstawa składek 60% ppw)</p> <p>b) korzysta z preferencyjnych składek ZUS lub małego ZUS</p> <p>- w ramach działalności zawarto umowę zlecenia lub agencyjną lub inną o świadczenie usług – przedmiot umowy taki sam jak przedmiot prowadzonej działalności</p>	<p>a) obowiązkowe tylko z działalności - gdy podstawa wymiaru składek od umów niższa od najniższej dla prowadzących pozarolniczą działalność (tj. 60% ppw) - gdy podstawa składek od umów co najmniej najniższa dla pozarolniczej działalności - przysługuje wybór tytułu do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych. Z umowy składki można opłacać dobrowolnie.</p> <p>b) obowiązkowe z umowy i działalności – gdy podstawa wymiaru składek na to ubezpieczenie w danym miesiącu z tytułu, który powstał pierwszy, jest niższa od kwoty minimalnego wynagrodzenia; - gdy podstawa co najmniej równa minimalnemu wynagrodzeniu, tylko z tego tytułu ubezpieczenia są obowiązkowe, z drugiego tytułu można dobrowolnie.</p> <p>- obowiązkowe z prowadzonej działalności gospodarczej. Z tytułu zawartej umowy - ani obowiązkowe ani dobrowolne.</p>	<p>obowiązkowa z każdego tytułu</p>